

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4 สามารถจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูล ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในลักษณะความเรียง

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดประสงค์แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4 (ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ (ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน)

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน)

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์
ในตำแหน่งผู้บริหาร (n = 18)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	17	94.44
- หญิง	1	5.56
รวม	18	100
อายุ		
- น้อยกว่า 50 ปี	-	-
- 51 ปีขึ้นไป	18	100
รวม	18	100
วุฒิการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
- ปริญญาตรี	1	5.56
- ปริญญาโท	16	88.88
- ปริญญาเอก	1	5.56
รวม	18	100
ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร		
- น้อยกว่า 10 ปี	1	5.56
- 11 – 20 ปี	3	16.66
- มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	14	77.77
รวม	18	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.88 และมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารมากกว่า 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 77.77

2. ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่สอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำการสอน (n = 36)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	4	11.11
- หญิง	32	88.88
รวม	36	100
อายุ		
- น้อยกว่า 40 ปี	6	16.66
- 41 – 50 ปี	10	27.77
- 51 ปีขึ้นไป	20	55.56
รวม	36	100
วุฒิการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
- ปริญญาตรี	27	75.00
- ปริญญาโท	9	25.00
- ปริญญาเอก	-	-
รวม	36	100
ประสบการณ์ในการสอน		
- น้อยกว่า 10 ปี	6	16.66
- 11 – 20 ปี	4	11.11
- มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	26	72.22
รวม	36	100

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นที่สอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ประถมศึกษาปีที่ 1	10	27.77
- ประถมศึกษาปีที่ 2	13	36.11
- ประถมศึกษาปีที่ 3	12	33.33
- ประถมศึกษาปีที่ 4	11	30.56
- ประถมศึกษาปีที่ 5	14	38.88
- ประถมศึกษาปีที่ 6	13	36.11
รวม	36	100
กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ภาษาไทย	28	77.77
- วิทยาศาสตร์	22	61.11
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	32	88.88
- คณิตศาสตร์	24	66.66
- สุขศึกษาและพลศึกษา	22	61.11
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	21	58.33
- ศิลปะ	23	63.88
- ภาษาต่างประเทศ	11	30.56
รวม	36	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูผู้สอนเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.88 มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.55 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 72.22 ระดับชั้นที่สอนมากที่สุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 38.88 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำการสอนมากที่สุด คือ สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 88.88

3. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นที่เรียนอยู่ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ชอบเรียน (n = 72)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	17	23.61
- หญิง	55	76.38
รวม	72	100
อายุ		
- 9 ปี	24	33.33
- 10 ปี	7	9.72
- 11 ปี	6	8.33
- 12 ปี	23	31.94
- 13 ปี	12	16.66
รวม	72	100
ระดับชั้นที่เรียน		
- ประถมศึกษาปีที่ 1	-	-
- ประถมศึกษาปีที่ 2	-	-
- ประถมศึกษาปีที่ 3	36	50.00
- ประถมศึกษาปีที่ 4	3	4.16
- ประถมศึกษาปีที่ 5	7	9.72
- ประถมศึกษาปีที่ 6	26	36.11
รวม	72	100
กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ชอบเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ภาษาไทย	49	68.10
- วิทยาศาสตร์	30	41.66
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	31	43.10
- คณิตศาสตร์	43	59.72

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
- สุขศึกษาและพลศึกษา	25	34.72
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	22	30.56
- ศิลปะ	32	44.44
- ภาษาต่างประเทศ	31	43.10
รวม	72	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 76.38 มีอายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 กลุ่มสาระที่ขอเรียนได้แก่ สาระภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 68.05

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 (ผู้บริหารสถานศึกษา, ครูผู้สอน, นักเรียน)

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม ดังปรากฏในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม

ข้อ	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านบริบท	4.07	0.59	มาก
2	ด้านปัจจัยเบื้องต้น	3.90	0.77	มาก
3	ด้านกระบวนการ	3.96	0.66	มาก
4	ด้านผลผลิต	3.89	0.61	มาก
รวม		3.96	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อองค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านผลผลิตตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกรายด้านดังปรากฏในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการประเมินหลักสูตรด้านบริบท

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา			
	1.1 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม	3.94	0.63	มาก
	1.2 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.22	0.64	มาก
	1.3 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	3.94	0.63	มาก
2	เป้าหมาย			
	2.1 เป้าหมายมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.11	0.76	มาก
	2.2 เป้าหมายมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนด	4.00	0.48	มาก
	2.3 หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน	4.00	0.59	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
3	โครงสร้างหลักสูตร			
	3.1 โครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	4.00	0.59	มาก
	3.2 โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย ของสถานศึกษา	3.89	0.58	มาก
	3.3 โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.17	0.61	มาก
4	คุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	4.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.22	0.54	มาก
	4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.28	0.57	มาก
	4.3 คุณธรรม จริยธรรมที่กำหนดสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่น	4.11	0.58	มาก
รวม		4.07	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรด้านบริบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านวิสัยทัศน์ของหลักสูตร รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.22$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ($\bar{X} = 3.94$) กับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = 3.94$)

ด้านเป้าหมายของหลักสูตร รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป้าหมายมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.11$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป้าหมายมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.00$)

ด้านโครงสร้างของหลักสูตรรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.17$) และ รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.89$)

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความสอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.28$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คุณธรรม จริยธรรมที่กำหนดสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.11$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา			
	1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการสอนและเทคนิคในการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.00	0.76	มาก
	1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณที่จะพัฒนาครูสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.00	0.90	มาก
	1.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม และพัฒนาครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.06	0.87	มาก
	1.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้กำลังใจแก่ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.22	0.87	มาก
	1.5 ผู้บริหารสถานศึกษามีการแนะนำ ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.11	0.83	มาก
2	คุณลักษณะของครูผู้สอน			
	2.1 ครูมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.06	0.87	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	2.2 ครูแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ	4.22	0.54	มาก
	2.3 ครูมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเองในการสอน และพัฒนา นักเรียน	4.22	0.54	มาก
	2.4 ครูมีการพัฒนาตนเอง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	4.06	0.72	มาก
	2.5 ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.11	0.47	มาก
	2.6 ครูสามารถสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจ	4.06	0.72	มาก
3	คุณลักษณะของนักเรียน			
	3.1 นักเรียนเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยความกระตือรือร้น	3.83	0.78	มาก
	3.2 นักเรียนมักจะทบทวนเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเมื่อมีเวลาว่าง	3.50	0.85	ปานกลาง
	3.3 นักเรียนอยากเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมทุกวัน	3.50	0.85	ปานกลาง
	3.4 นักเรียนชอบเรียนนอกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.39	0.69	มาก
	3.5 นักเรียนเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการท่องจำมากกว่าเรียนด้วยความเข้าใจ	3.56	1.04	มาก
	3.6 นักเรียนรู้สึกง่วงนอนเมื่อเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.00	1.02	ปานกลาง
	3.7 นักเรียนคิดว่าสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระที่น่าเบื่อ	2.83	0.92	ปานกลาง
4	งบประมาณ			
	4.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.06	0.63	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	4.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ	3.89	0.75	มาก
	4.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับกิจกรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.83	0.85	มาก
5	แหล่งการเรียนรู้			
	5.1 ห้องสมุดเอื้อต่อการค้นคว้าหาความรู้	4.06	0.93	มาก
	5.2 แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.78	0.73	มาก
	5.3 บริเวณห้องเรียน โรงเรียน สะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.94	0.72	มาก
	5.4 นักเรียนเรียนรู้จากสถานที่ในชุมชน เช่น วัด ห้องสมุด ประชาชน ตลาด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยว	4.22	0.64	มาก
	รวม	3.90	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้กำลังใจแก่ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.22$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่อง การสอนและเทคนิคในการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.00$)

ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูแสวงหาความรู้และ เทคนิควิธีการใหม่ๆ และครูมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเองในการสอน และพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.22$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีการพัฒนาตนเอง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และครู สามารถสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจ ($\bar{X} = 4.06$)

ด้านคุณลักษณะของนักเรียน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนชอบเรียนนอกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.39$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนคิดว่าสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสาระที่น่าเบื่อ ($\bar{X} = 2.83$)

ด้านงบประมาณ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.06$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับกิจกรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.83$)

ด้านแหล่งการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเรียนรู้จากสถานที่ในชุมชน เช่น วัด ห้างสรรพสินค้า ตลาด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.22$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 3.78$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการประเมินหลักสูตร ด้านกระบวนการ

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
	1.1 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ได้ค้นพบปัญหา และแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.94	0.53	มาก
	1.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยฝึกให้นักเรียนมี คุณลักษณะนิสัยที่ดี ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร สถานศึกษา	3.94	0.72	มาก
	1.3 ครูมีการซักถาม และทบทวนความรู้เดิมก่อนเรียน เนื้อหาใหม่	3.89	0.67	มาก
	1.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามทั้งในและนอก ห้องเรียน	4.22	0.64	มาก
	1.5 ครูฝึกให้นักเรียนนำความรู้ในสิ่งที่เรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.00	0.68	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	1.6 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของนักเรียน	3.94	0.53	มาก
	1.7 ครูกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	4.22	0.73	มาก
	1.8 ครูจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนอย่างไม่น่าเบื่อ	4.06	0.63	มาก
	1.9 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.22	0.64	มาก
	1.10 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.17	0.61	มาก
	1.11 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นไปตามแผนการเรียนรู้	3.83	0.61	มาก
	1.12 ครูได้พัฒนาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ	3.89	0.67	มาก
	1.13 ครูจัดทำแผนการเรียนรู้โดยระบุรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับสภาพชุมชน และความต้องการของท้องถิ่น	4.06	0.63	มาก
2	การใช้สื่อ/อุปกรณ์			
	2.1 ครูใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนการสอนในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.83	0.61	มาก
	2.2 ครูใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของนักเรียน	3.83	0.61	มาก
	2.3 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้สื่อสารสนเทศ	3.78	0.54	มาก
	2.4 นักเรียนสามารถใช้สื่อสารสนเทศสืบค้นข้อมูลได้	3.94	0.72	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	2.5 สื่อ/อุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อการเรียนการสอน สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และอยู่ใน สภาพที่ใช้งานได้	3.72	0.82	มาก
	2.6 สื่อ/อุปกรณ์มีความทันสมัย	3.67	0.76	มาก
	รวม	3.95	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
ด้านกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก
แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ($\bar{X} = 4.22$) และ รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูได้พัฒนา
ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.83$)

ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียน
สามารถใช้สื่อสารสนเทศสืบค้นข้อมูลได้ ($\bar{X} = 3.94$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สื่อ/อุปกรณ์
มีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.67$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการประเมินหลักสูตร ด้านผลผลิต

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	พฤติกรรมของนักเรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	1.1 นักเรียนมีความรับผิดชอบ	4.00	0.59	มาก
	1.2 นักเรียนตรงต่อเวลา	4.06	0.41	มาก
	1.3 นักเรียนทำงานอย่างมีระบบระเบียบ และรอบคอบ	3.78	0.64	มาก
	1.4 นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.56	0.51	มาก
	1.5 นักเรียนมีความซื่อสัตย์	3.94	0.72	มาก
	1.6 นักเรียนมีการช่วยเหลือ แบ่งปัน และเสียสละ	4.06	0.80	มาก
	1.7 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์	3.72	0.66	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	1.8 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.61	0.60	มาก
	1.9 นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.06	0.63	มาก
	1.10 นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารได้	3.94	0.53	มาก
	1.11 นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.67	0.59	มาก
	1.12 นักเรียนรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.06	0.63	มาก
	1.13 นักเรียนรู้จักรักในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทย	4.22	0.64	มาก
	รวม	3.89	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านพฤติกรรมของนักเรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนรู้จักรักในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทย ($\bar{X} = 4.22$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 3.56$)

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวม ดังปรากฏในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวม

ข้อ	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านบริบท	4.30	0.59	มาก
2	ด้านปัจจัยเบื้องต้น	3.82	0.69	มาก
3	ด้านกระบวนการ	3.95	0.66	มาก
4	ด้านผลผลิต	3.92	0.60	มาก
	รวม	3.99	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อองค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.95$) ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 3.92$) และด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{X} = 3.82$)

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกแต่ละด้านดังปรากฏในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการประเมินหลักสูตรด้านบริบท

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา			
	1.1 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม	4.28	0.61	มาก
	1.2 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.42	0.56	มาก
	1.3 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.22	0.54	มาก
2	เป้าหมาย			
	2.1 เป้าหมายมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.36	0.59	มาก
	2.2 เป้าหมายมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนด	4.19	0.66	มาก
	2.3 หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน	4.28	0.65	มาก
3	โครงสร้างหลักสูตร			
	3.1 โครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน	4.11	0.66	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	3.2 โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของสถานศึกษา	4.17	0.65	มาก
	3.3 โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับโครงสร้าง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.36	0.54	มาก
4	คุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	4.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.44	0.56	มาก
	4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสอดคล้องกับการ พัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.44	0.56	มาก
	4.3 คุณธรรม จริยธรรมที่กำหนดสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่น	4.42	0.60	มาก
	รวม	4.30	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านวิสัยทัศน์ของหลักสูตรทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.42$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = 4.22$)

ด้านเป้าหมายของหลักสูตร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป้าหมายมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.36$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ เป้าหมายมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.19$)

ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.36$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.11$)

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.44$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คุณธรรม จริยธรรมที่กำหนดสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.42$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยเบื้องต้น

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา			
	1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการสอนและเทคนิคในการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.11	0.74	มาก
	1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณที่จะพัฒนาครูสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.94	0.67	มาก
	1.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม และพัฒนาครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.08	0.77	มาก
	1.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้กำลังใจแก่ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.11	0.70	มาก
	1.5 ผู้บริหารสถานศึกษามีการแนะนำ ให้คำปรึกษาแก้ไข ปัญหาแก่ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.00	0.79	มาก
2	คุณลักษณะของครูผู้สอน			
	2.1 ครูมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.89	0.46	มาก
	2.2 ครูแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ	4.00	0.58	มาก
	2.3 ครูมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเองในการสอน และพัฒนานักเรียน	4.39	0.54	มาก
	2.4 ครูมีการพัฒนาตนเอง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	4.14	0.54	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	2.5 ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.06	0.63	มาก
	2.6 ครูสามารถสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจ	4.11	0.52	มาก
3	คุณลักษณะของนักเรียน			
	3.1 นักเรียนเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้วยความกระตือรือร้น	3.69	0.52	มาก
	3.2 นักเรียนมักจะทบทวนเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเมื่อมีเวลาว่าง	3.39	0.64	ปานกลาง
	3.3 นักเรียนอยากเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทุกวัน	3.56	0.56	มาก
	3.4 นักเรียนชอบเรียนนอกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.36	0.63	มาก
	3.5 นักเรียนเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้วยการท่องจำมากกว่าเรียนด้วยความเข้าใจ	3.42	0.80	ปานกลาง
	3.6 นักเรียนรู้สึกง่วงนอนเมื่อเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.00	1.01	ปานกลาง
	3.7 นักเรียนคิดว่าสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสาระที่น่าเบื่อ	3.00	0.95	ปานกลาง
4	งบประมาณ			
	4.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.61	0.76	มาก
	4.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ	3.61	0.72	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	4.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สอดคล้องกับกิจกรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.72	0.65	มาก
5	แหล่งการเรียนรู้			
	5.1 ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าหาความรู้	3.86	0.76	มาก
	5.2 แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.78	0.83	มาก
	5.3 บริเวณห้องเรียน โรงเรียน สะอาดสะดวกต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	3.92	0.73	มาก
	5.4 นักเรียนเรียนรู้จากสถานที่ในชุมชน เช่น วัด ห้องสมุด ประชาชน ตลาด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ ท่องเที่ยว	3.97	0.77	มาก
รวม		3.82	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการสอนและเทคนิคในการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.11$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณที่จะพัฒนาครูสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.94$)

ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเองในการสอน และพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.39$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.89$)

ด้านคุณลักษณะของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลางและมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนชอบเรียนนอกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.36$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนรู้สึกง่วงนอนเมื่อเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.00$)

ด้านงบประมาณ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับกิจกรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมา และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษา วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.61$)

ด้านแหล่งการเรียนรู้ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเรียนรู้ จากสถานที่ในชุมชน เช่น วัด ห้องสมุดประชาชน ตลาด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.97$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียน ($\bar{X} = 3.78$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็น ของครูผู้สอนที่มีต่อการประเมินหลักสูตร ด้านกระบวนการ

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
	1.1 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ได้ค้นพบปัญหา และแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.94	0.63	มาก
	1.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยฝึกให้นักเรียนมี คุณลักษณะนิสัยที่ดี ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร สถานศึกษา	4.03	0.65	มาก
	1.3 ครูมีการซักถาม และทบทวนความรู้เดิมก่อนเริ่มเรียน เนื้อหาใหม่	4.08	0.73	มาก
	1.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามทั้งในและนอก ห้องเรียน	4.31	0.71	มาก
	1.5 ครูฝึกให้นักเรียนนำความรู้ในสิ่งที่เรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.14	0.63	มาก
	1.6 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสามารถ และความถนัดของนักเรียน	3.94	0.58	มาก
	1.7 ครูกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ	4.03	0.65	มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	1.8 ครูจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนอย่างไม่น่าเบื่อ	4.00	0.47	มาก
	1.9 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3.97	0.73	มาก
	1.10 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.14	0.63	มาก
	1.11 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นไปตามแผนการเรียนรู้	4.00	0.71	มาก
	1.12 ครูได้พัฒนาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ	3.78	0.79	มาก
	1.13 ครูจัดทำแผนการเรียนรู้โดยระบุรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับสภาพชุมชน และความต้องการของท้องถิ่น	3.89	0.62	มาก
2	การใช้สื่อ/อุปกรณ์			
	2.1 ครูใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนการสอนในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.86	0.63	มาก
	2.2 ครูใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของนักเรียน	3.97	0.56	มาก
	2.3 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้สื่อสารสนเทศ	3.89	0.62	มาก
	2.4 นักเรียนสามารถใช้สื่อสารสนเทศสืบค้นข้อมูลได้	3.97	0.81	มาก
	2.5 สื่อ/อุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี	3.64	0.72	มาก
	2.6 สื่อ/อุปกรณ์มีความทันสมัยช่วยให้เกิดการเรียนรู้	3.58	0.69	มาก
	รวม	3.95	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามทั้งในและนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 4.31$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูได้พัฒนาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.78$)

ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถใช้สื่อสารสนเทศสืบค้นข้อมูลได้ ($\bar{X} = 3.97$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สื่อ/อุปกรณ์มีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.58$)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	พฤติกรรมของนักเรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	1.1 นักเรียนมีความรับผิดชอบ	3.69	0.52	มาก
	1.2 นักเรียนตรงต่อเวลา	3.92	0.69	มาก
	1.3 นักเรียนทำงานอย่างมีระบบระเบียบ และรอบคอบ	3.67	0.53	มาก
	1.4 นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.75	0.64	มาก
	1.5 นักเรียนมีความซื่อสัตย์	4.25	0.60	มาก
	1.6 นักเรียนมีการช่วยเหลือ แบ่งปัน และเสียสละ	4.06	0.71	มาก
	1.7 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์	3.72	0.70	มาก
	1.8 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.64	0.54	มาก
	1.9 นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.19	0.62	มาก
	1.10 นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารได้	3.81	0.66	มาก
	1.11 นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน	3.72	0.56	มาก
	1.12 นักเรียนรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.25	0.64	มาก
	1.13 นักเรียนรู้จักรักในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทย	4.19	0.62	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
2	ความพึงพอใจของครู			
	2.1 ครูมีความพึงพอใจในผลการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียน	4.00	0.41	มาก
	2.2 ครูมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.97	0.60	มาก
	รวม	3.92	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านพฤติกรรมของนักเรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.25$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.64$)

ด้านความพึงพอใจของครู ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความพึงพอใจในผลการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียน ($\bar{X} = 4.00$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.97$)

5. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวม ดังปรากฏในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวม

ข้อ	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านปัจจัยเบื้องต้น	3.96	0.79	มาก
2	ด้านกระบวนการ	4.02	0.75	มาก
3	ด้านผลผลิต	3.95	0.75	มาก
	รวม	3.97	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อองค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{X} = 3.96$) และด้านผลผลิต ($\bar{X} = 3.95$)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	คุณลักษณะของครูผู้สอน			
	1.1 ครูมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.28	0.67	มาก
	1.2 ครูแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ	4.35	0.67	มาก
	1.3 ครูมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเองในการสอน และพัฒนา นักเรียน	4.56	0.1	มากที่สุด
	1.4 ครูมีการพัฒนาตนเอง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	4.28	0.65	มาก
	1.5 ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.29	0.72	มาก
	1.6 ครูสามารถสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจ	4.51	0.60	มากที่สุด
2	คุณลักษณะของนักเรียน			
	2.1 นักเรียนเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยความกระตือรือร้น	3.86	0.73	มาก
	2.2 นักเรียนมักจะทบทวนเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเมื่อมีเวลาว่าง	3.53	0.82	มาก
	2.3 นักเรียนอยากเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมทุกวัน	3.71	0.95	มาก
	2.4 นักเรียนชอบเรียนนอกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.54	0.76	มากที่สุด
	2.5 นักเรียนเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการท่องจำมากกว่าเรียนด้วยความเข้าใจ	3.60	0.86	มาก

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	2.6 นักเรียนรู้สึกง่วงนอนเมื่อเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2.82	1.16	ปานกลาง
	2.7 นักเรียนคิดว่าสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระที่น่าเบื่อ	2.36	1.20	น้อย
3	แหล่งการเรียนรู้			
	3.1 ห้องสมุดเอื้ออำนวยต่อการค้นคว้าหาความรู้	4.25	0.83	มาก
	3.2 แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	4.25	0.64	มาก
	3.3 บริเวณห้องเรียน โรงเรียน สะอาดสะดวกต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	4.17	0.67	มาก
	3.4 นักเรียนเรียนรู้จากสถานที่ในชุมชน เช่น วัด ห้องสมุด ประชาชน ตลาด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยว	4.06	0.94	มาก
	รวม	3.96	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเองในการสอนและพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.56$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ ครูมีการพัฒนาตนเอง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.28$)

ด้านคุณลักษณะของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง มาก ถึงมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนชอบเรียนนอกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.54$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนคิดว่าสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระที่น่าเบื่อ ($\bar{X} = 2.36$)

ด้านแหล่งการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องสมุดเอื้อต่อการค้นคว้าหาความรู้ และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.25$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนเรียนรู้จากสถานที่ในชุมชน เช่น วัด ห้องสมุดประชาชน ตลาด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.06$)

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการประเมินหลักสูตร ด้านกระบวนการ

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
	1.1 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ได้ค้นพบปัญหา และแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.13	0.71	มาก
	1.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยฝึกให้นักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยที่ดี ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	4.38	0.70	มาก
	1.3 ครูมีการซักถาม และทบทวนความรู้เดิมก่อนเริ่มเรียนเนื้อหาใหม่	4.44	0.73	มาก
	1.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามทั้งในและนอกห้องเรียน	4.43	0.70	มาก
	1.5 ครูฝึกให้นักเรียนนำความรู้ในสิ่งที่เรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.03	0.71	มาก
	1.6 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสามารถ และความถนัดของนักเรียน	3.82	0.71	มาก
	1.7 ครูกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	4.00	0.69	มาก
	1.8 ครูจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนอย่างไม่น่าเบื่อ	3.74	0.75	มาก
	1.9 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3.99	0.74	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	1.10 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.36	0.65	มาก
	1.11 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นไปตามแผนการเรียนรู้	3.89	0.79	มาก
	1.12 ครูได้พัฒนาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ	3.63	0.70	มาก
	1.13 ครูจัดทำแผนการเรียนรู้โดยระบุรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับสภาพชุมชน และความต้องการของท้องถิ่น	3.71	0.72	มาก
2	การใช้สื่อ/อุปกรณ์			
	2.1 ครูใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนการสอนในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.14	0.67	มาก
	2.2 ครูใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของนักเรียน	4.08	0.74	มาก
	2.3 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้สื่อสารสนเทศ	3.96	0.84	มาก
	2.4 นักเรียนสามารถใช้สื่อสารสนเทศสืบค้นข้อมูลได้	3.94	0.82	มาก
	2.5 สื่อ/อุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	3.88	0.80	มาก
	2.6 สื่อ/อุปกรณ์มีความทันสมัยช่วยให้เกิดการเรียนรู้	3.86	0.79	มาก
	รวม	4.02	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูมีการซักถาม และทบทวนความรู้เดิมก่อนเรียนเนื้อหาใหม่ ($\bar{X} = 4.44$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูได้พัฒนาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.63$)

ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนการสอนในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.14$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สื่อ/อุปกรณ์มีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.86$)

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการประเมินหลักสูตร ด้านผลผลิต

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	พฤติกรรมของนักเรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	1.1 นักเรียนมีความรับผิดชอบ	4.01	0.77	มาก
	1.2 นักเรียนตรงต่อเวลา	4.00	0.75	มาก
	1.3 นักเรียนทำงานอย่างมีระบบระเบียบ และรอบคอบ	3.79	0.76	มาก
	1.4 นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.86	0.87	มาก
	1.5 นักเรียนมีความซื่อสัตย์	4.19	0.88	มาก
	1.6 นักเรียนมีการช่วยเหลือ แบ่งปัน และเสียสละ	4.19	0.83	มาก
	1.7 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์	3.92	0.72	มาก
	1.8 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.64	0.75	มาก
	1.9 นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	3.97	0.80	มาก
	1.10 นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารได้	3.56	0.66	มาก
	1.11 นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.36	0.73	ปานกลาง
	1.12 นักเรียนรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.17	0.80	มาก
	1.13 นักเรียนรู้จักรักในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทย	4.28	0.67	มาก
2	ความพึงพอใจของนักเรียน			
	2.1 นักเรียนมีความพึงพอใจในผลการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.44	0.60	มาก
รวม		3.95	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านพฤติกรรมของนักเรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง และมารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนรู้จักรักในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทย ($\bar{X} = 4.28$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.36$)

ด้านความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก คือ นักเรียนมีความพึงพอใจในผลการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.44$)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 11 คน มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีมากเกินไป และบางสาระเป็นเรื่องที่ไกลตัว มีคำศัพท์เฉพาะที่นักเรียนต้องทำความเข้าใจ เช่น สาระเศรษฐศาสตร์ (อุปสงค์, อุปทาน) สาระภูมิศาสตร์ (ละติจูด, ลองจิจูด) เป็นต้น รองลงมาเป็นเรื่องภาระงานสอนที่มีมากเกินไป โดยครูผู้สอนบางท่านทำการสอนครบทุก 8 กลุ่มสาระ และงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนที่ใหม่ และมีความทันสมัย เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเรียนการสอนของครูผู้สอน จึงเกิดความสุขและรักที่จะได้เรียนรู้ รองลงมา คืออยากมีครูสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยตรงเพื่อจะได้แบ่งเบาภาระงานของครูผู้สอน และอยากเรียนรู้เรื่องประชาคมอาเซียนเพิ่มเติมให้มากกว่านี้

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ (ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านบริบท พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมา โดยยึดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลัก แล้วนำมาปรับให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม และความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้การดำเนินการด้านการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็ะนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วน โดยผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านมีความเห็นว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน

ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนา และมีการส่งครูผู้สอนเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนาบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 14 ใน 18 คน คิดว่างบประมาณของโรงเรียนยังมีไม่เพียงพอ โดยทางโรงเรียนต้องหาทุนทรัพย์เพิ่มเติมจากการสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงานในท้องถิ่นและผู้ปกครองนักเรียนบ้างในบางครั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านคิดว่า ประสิทธิภาพในการสอนของครูผู้สอนมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพราะครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาจะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจได้ ถึงแม้ว่าครูจะไม่ได้จบเอกสังคมโดยตรงก็ตาม ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และในท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 ใน 18 คน มีความเห็นว่าเหมาะสมกับเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ได้จัดหาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติม เช่น แหล่งเรียนรู้จากอำเภอใกล้เคียง แหล่งเรียนรู้ภายในจังหวัด และต่างจังหวัด

ด้านกระบวนการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียน การสอนของครูผู้สอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีส่วนช่วยพัฒนานักเรียนเป็นอย่างมาก ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้สอนและนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 16 ใน 18 คน คิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนควรใช้วิธีการและการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 13 ใน 18 คน คิดว่า ครูผู้สอนใช้สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมพอสมควร ทั้งนี้ครูผู้สอนได้ดัดแปลงให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน

ด้านผลผลิต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 12 ใน 18 คน ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้น หลังจากที่ได้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในแต่ละเนื้อหา ซึ่งนักเรียนกล้าแสดงออก และมีความกระตือรือร้นทำเพื่อสังคมมากขึ้น

โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่อยากให้เกิดกับนักเรียนนั้นคือ ให้สามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รักในถิ่นฐานบ้านเกิด ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมของไทย และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน จำนวน 18 คน จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านบริบท พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการดำเนินการด้านการนำหลักสูตรไปใช้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงจะประสบผลสำเร็จ โดยมีความพร้อมด้านบุคลากร คือ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ งบประมาณ ความร่วมมือจากชุมชน/ผู้ปกครอง และการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่น ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนสำคัญในการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงที่สุด

ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนา และมีการส่งครูผู้สอนเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนาบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ครูผู้สอนจำนวน 11 ใน 18 คน มีการศึกษาหาความรู้ และเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า งบประมาณของโรงเรียนยังมีไม่เพียงพอ ซึ่งทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการหาทุนทรัพย์เพิ่มเติมจากการสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงานในท้องถิ่น และผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าประสิทธิภาพในการสอนของครูผู้สอนมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพราะครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาจะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจได้โดยอาศัยประสิทธิภาพในการสอน ถึงแม้ว่าครูจะไม่ได้จบเอกสังคมโดยตรงก็ตาม แตกต่างจากครูที่จบมาใหม่จะไม่มีความมั่นใจในตนเอง ส่งผลให้ขาดความชำนาญในการสอน และถ่ายทอดความรู้ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียน และในท้องถิ่น ครูผู้สอนจำนวน 12 ใน 18 คน มีความเห็นว่าเหมาะสมกับเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ทางโรงเรียนได้จัดหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ด้านกระบวนการ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีส่วนช่วยพัฒนานักเรียนในระดับมาก ส่งผลให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้กล้าแสดง

ความสามารถ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ครูผู้สอนจำนวน 4 ใน 18 คน เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญนั้น ครูผู้สอนต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นการแนะนำ ชี้แนะ ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกให้แก่ นักเรียนของตนเองเป็นอย่างดี จึงจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการและ การจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน และเป็นการพัฒนาความรู้ ความชำนาญของครูผู้สอนอีกทาง ครูผู้สอนทุกท่านมีความคิดเห็นว่าการใช้สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมพอสมควร ทั้งนี้ได้ดัดแปลงให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน และครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียนทั้งใน โรงเรียน และนอกโรงเรียน

ด้านผลผลิต พบว่า ครูผู้สอนจำนวน 9 ใน 18 คน มีความเห็นว่า ควรจัดการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้แก่ นักเรียน เพราะข้อสอบส่วนมากจะเน้นการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ทั้งนี้ นักเรียนต้องได้รับการฝึกฝน โดยอาศัยความร่วมมือจากทาง โรงเรียน หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และทางผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการนักเรียนมีพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากที่ได้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งพฤติกรรมที่เห็นได้ชัด คือ นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มีภาวะความเป็นผู้นำ และมีความเสียสละช่วยเหลือสังคมมากขึ้น โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่อยากให้เกิดกับนักเรียนนั้นคือ ให้สามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ มีความรักในถิ่นฐานบ้านเกิด ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมของไทย เป็นคนดีของสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่รู้ต่อไปได้

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมของด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย โครงสร้าง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร และด้านงบประมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลด้วยตนเองรวมทั้งหมด 18 โรงเรียน จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร

การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร พบว่า ทางโรงเรียนได้ร่วมกับกรรมการสถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมา ซึ่งโรงเรียนทั้งหมด 18 โรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้น โดยได้ยึดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความต้องการของท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร

2. ด้านงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ยังมีไม่เพียงพอ โรงเรียนจำนวน 12 ใน 18 โรงเรียน ต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมโดยของบประมาณจากหน่วยงานในท้องถิ่น และความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ส่งผลให้การจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนต้องถูกจำกัดตามงบประมาณที่มี สื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แผนที่ ลูกโลก วีซีดี วีดิทัศน์ รูปภาพ เครื่องฉาย สไลด์ เครื่องฉายวีดิทัศน์ เครื่องฉายวีซีดี เครื่องบันทึกเสียง มีพร้อมทุกโรงเรียน และอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ส่วนลูกโลกนั้นบางโรงเรียนมีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจำนวน 15 ใน 18 โรงเรียน นักเรียนเรียนรู้จากเศรษฐกิจพอเพียง ร้านค้าสหกรณ์ และห้องสมุดในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีหนังสือเกี่ยวกับสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่เพียงพอต่อการค้นคว้าเพิ่มเติม